

ISBN 963 229176 X

Lektorálta:
Dr. HOÓZ ISTVÁN DSc.
a demográfia tudományok doktora

Nyelvi lektor: Érsok Nikoletta Ágnes

Technikai szerkesztő:
ZÓKA DÁNIEL
Kiadó: REG-INFO Kft.
Nyomdai munkák: PASSZER PRINT Nyomda
Felelős vezető: Kubik Zsolt

Terjedelem: 15,5 A/1 ív

Megrendelhető: maryredei@ludens.elte.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK	6
2. A DEMOGRÁFIA TÁRGYA, ALAPFOGALMAI ÉS MÓDSZEREI	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.1. A tudomány kapcsolatai	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.2. A demográfia alapfogalmai és módszerei.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.3. A demográfia tanítása a XXI. században.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.3.1. A migráció és a világ globalizálódásának tanítási kérdése	18
2.4. Az adatok forrása és szemlélete.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.4.1. Tér-, időrészeletesség és a megbízhatóság kérdése	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>3. A DEMOGRÁFIAI ADATOK FORRÁSA ÉS HÁLÓZATA</u>	23
3.1. A népesedési adatok számbavétele	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.1.1. Adatforrás és -közlés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.1.2. Népszámlálás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.1.3. Más elsődleges adatforrások.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.1.4. Demográfiai hálózatok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4. A NÉPESSÉG MEGOSZLÁSÁNAK JELLEMZŐI	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.1. A népességszám.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.2. A nemek, az életkor és a korfa.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.3. Öregség és öregedés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.4. Családi állapot szerinti megoszlás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.5. A népesség lakásvizonyai	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.6. Kulturális jellemzők.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.7. A népesség vallás, nyelv, nemzetiség és állampolgárság szerinti összetétele	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
könyvjelző nem létezik.	
4.8. A népesség gazdasági aktivitás szerinti összetétele.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.8.1. Gazdasági aktivitás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.8.2. Foglalkozások	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.8.3. Foglalkozási ágak	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
4.8.4. Az alkalmazás minősége.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5. A NÉPESEDÉSI FOLYAMAT JELLEMZŐI.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.1. A globális népesedés jellemzői.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.1.1. Új tendenciák a demográfiai magatartásban.....	68
5.2. Hazai népesedési folyamatok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.2.1. Történeti demográfiai folyamatok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.2.2. Újkori magyar népesedési folyamatok	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.3. A demográfiai összetevők területi képe.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.3.1. A tényleges népességszám alakulása.....	81
5.3.2. A természetes szaporodás és fogyás alakulása.....	82
5.3.3. A belső vándorlások alakulása.....	83
5.4. Egyéni és közösségi felelősségvállalás.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. A NÉPESEDÉS ESEMÉNYEI	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.1. Születés és termékenység	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2. Halálozás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.1. A születéskor várható átlagos élettartam	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.2. Halálokok.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.3. A halálozás korszpecifikus görbéje	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

- 6.2.4. A halandósági tábla..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3. A belső migráció jellemzői **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3.1. A migráció értelmezése **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3.2. Statisztikai számbavétel..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3.3. A belső migráció alakulása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3.4. Korspecifikus migrációs görbe **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.3.5. A migrációs döntés **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.4. A térbeli kapcsolatok jellemzője..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.4.1. Nagy távolságú mozgások **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.4.2. Inga-vándorforgalom **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.4.3. Szegregáció..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5. A nemzetközi migráció főbb trendjei **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.1. A globális jellemzőik alakulása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2. A nemzetközi migrációs folyamat irányítása..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.1. Mozgásban a világ **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.2. A közelmúlt migrációs történései..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.3. Hazautalás – humán tőke **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.4. Álláspontok **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.5. A migráció szubszidaritása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.6. Liberális gazdasági környezet – korlátolt munkaerőmozgás **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.2.7. A nagy befogadó országok migrációkezelése **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.3. Nemzeti és nemzetközi kérdések..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.4. A Magyarországot érintő nemzetközi migráció..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 6.5.4.1. A 90-es évek új trendjei **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
7. VÁRHATÓ DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOK..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.1. Hazai területi népességfejlődés, 2001–2021 **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.2. Hipotézisek indoklása..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.2.1. A termékenységi hipotézisek indoklása..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.2.2. A halandósági hipotézisek indoklása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.2.3. A vándorlási hipotézisek indoklása **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.3. Eredmények, következtetések..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.3.1. Népesség a kiemelt korcsoportokban **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.3.2. A korcsoportos népességi arányok alakulása..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.4. A gazdasági aktivitás, inaktivitás adatrendszer..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.5. A munkaerő-kínálati előrebecslés főbb eredményei..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.5.1. A népesség iskolázottsági szintjének változása, 2001–2021 **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 7.5.2. A gazdaságilag aktív népesség előreszámítása, 2001–2021 **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
8. BUDAPEST NÉPESEDÉSE..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.1. Budapest meghatározó szerepe..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.2. A népesedés folyamata **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.3. A vándorlási folyamatok alakulása..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.4. A lakosság térbeli elhelyezkedése **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.5. A lakosság összetétele **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.6. Nemzetközi migráció hatása, a külföldiek..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 8.7. Munkaerő-forrás **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

8.8. Munkaerő-felhasználás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.9. Várható népességszám.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. A NÉPESSÉG-ELŐRESZÁMÍTÁS MÓDSZERTANI LÉPÉSEI.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1. Népeség-előreszámítás – prognózis	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.1. Megbízhatóság	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.2. Input – output.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.3. Becsült térbeli mobilitás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.4. A népeség-előreszámítás keretei	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.5. A kistérségi népeség-előreszámítás menete	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10. NÉPESEDÉSPOLITIKA ÉS -ELMÉLET	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.1. A népesedési folyamatok iránti érdeklődés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.2. A magyar népesedéspolitika	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.3. Gazdaságdemográfia.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
11. ZÁRSZÓ	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
<u>IRODALOMJEGYZÉK.....</u>	<u>219</u>
<u>A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓJA</u>	<u>221</u>
<u>FÜGGELÉK.....</u>	<u>229</u>
Statistikai alapfogalmak... ..	229
<u>TÁBLÁZATOK.....</u>	<u>245</u>
<u>ÁBRÁK.....</u>	<u>247</u>

1. Bevezető gondolatok

A történelmi megismerés az emberek és az események összefüggésére épül. A mindennapok megismeréséhez közel állnak a demográfiai ismeretek. A tudományág olyan alapvető életjelenségekkel foglalkozik, amelyeket többségünk átél, de vannak köztük olyanok is, amelyeket csak reméljük, hogy egyszer átélhetünk. Napjainkra a demográfiai tudás számos mutatója a nemzetközi párbeszéd témája lett. Elmondhatjuk, hogy a demográfiai ismeret kultúránk részét képezi.

Más országok demográfiai folyamatainak megismerése hozzásegít bennünket ahhoz, hogy megértsük más kultúrák ismérveit, a társadalmi gondolkodás alapjait. Az itt megszerzett ismeret abban is eligazít bennünket, hogy saját életünk döntéseit képesek legyünk tudatosan értékelni, s a várható életesemények lehetséges előnyeit és hátrányait több eset alapján mérlegelhessük.

A demográfia tantárgy oktatása 1995-ben kezdődött az ELTE földrajz és geográfus szakán. A tárgy bevezetésével az volt a célunk, hogy megismertessük a hallgatókat a globális és a hazai népesedési folyamatokkal, s rámutassunk azok általános és területi jellemzőire, kiemeljük a térbeli hatások szerepét, valamint áttekintést adjunk a gazdasági és társadalmi folyamatok regionális leírására alkalmas népesedésszisztematikai fogalmakról az elemző munka számára. A demográfia oktatása során nem csak a tartalmi, de a módszertani ismeretek fejlesztését is feladatunknak tekintjük.